

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра філософії та культурології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
проф. Тетяна Федірчик

«12 лютого» 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ФІЛОСОФІЯ
(обов'язкова)

Освітньо-професійна програма	Будівництво та цивільна інженерія
Спеціальність	192 Будівництво та цивільна інженерія
Галузь знань	19 Архітектура та будівництво
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

Мова навчання українська

Чернівці, 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» складена для здобувачів вищої освіти які навчаються за першим бакалаврським рівнем відповідно до освітньо-професійної програми Будівництво та цивільна інженерія, затверджена Вченою радою ЧНУ, протокол №12 від 02.09.2024 р.

Розробники: Мартиненко Олександр Петрович, кандидат філософських наук, асистент кафедри філософії та культурології.

Викладач: Мартиненко Олександр Петрович, кандидат філософських наук, асистент кафедри філософії та культурології.

Завідувач кафедри: Рупташ О. В.

Погоджено з гарантом ОП і методичною радою факультету

Протокол № 1 від 12. 08. 2024 року

Голова методичної ради філологічного факультету Антофрійчук А.М.

Завідувач кафедри будівництва: Новіков С.М.

Голова методичної ради
Факультету АБДПМ

 Новак Є.В.

Голова науково-методичної ради

 Тетяна ФЕДІРЧИК

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета навчальної дисципліни

Знайомство з філософськими проблемами сучасності та основними варіантами їхніх розв'язків. Це передбачає розвиток у студентів інтересу до рефлексії та філософського осмислення дійсності, людини та її життя; формування філософської культури мислення, пізнання світу та самих себе, навичок застосування філософської методології; актуалізація загальнолюдських цінностей і національної свідомості.

Пререквізити

Філософія як навчальний предмет перегукується з багатьма гуманітарними дисциплінами, зокрема з актуальними питаннями історії та культури України, логікою, філософією права тощо. Для успішного засвоєння навчального матеріалу та досягнення програмних результатів навчання студентам потрібно актуалізувати знання з історії, літератури, правознавства, етики та ін.

Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми «Будівництво та цивільна інженерія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 19 Архітектура та будівництво за спеціальністю 192 Будівництво та цивільна інженерія, вивчення дисципліни «Філософія» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК 11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких програмних результатів навчання:

- РН01. Застосовувати основні теорії, методи та принципи математичних, природничих, соціально-гуманітарних та економічних наук, сучасні моделі, методи та програмні засоби підтримки прийняття рішень для розв'язання складних задач будівництва та цивільної інженерії.
- РН02. Брати участь у дослідженнях та розробках у сфері архітектури та будівництва.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна інформація

[illegible]

Структура змісту навчальної дисципліни

[illegible]

Тема 6. Мораль, моральність, нормативність												
Тема 7. Законність і справедливість												
Разом за 3М 2												
Усього годин												

Тематика занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Смисловий простір філософського знання 1. Функції та завдання філософії. 2. Софійний та епістемний способи філософування. 3. Основні парадигми філософського мислення: “on he on”, “cogito”, “existenz”, “affirmo”. 4. Філософія та наука: точки дотику й відмінності.	2
2.	Свідомість, мозок, суб'єктивний досвід 1. Свідомість як наукова і релігійна проблема 2. Витоки психофізичної проблеми у філософії Р.Декарта 3. Аргументи проти матеріалізму у сучасній філософії свідомості 4. Поняття «несвідомого» у психоаналітичному вченні.	2
3.	Філософське осмислення знання: сприйняття, віра, переконання 1.Поняття об'єкта і суб'єкта пізнання 2.Позиції скептицизму, агностицизму і гносеологічного оптимізму в епістемології 3.Критерії науковості знань 4.Методологічна відмінність «наук про природу» і «наук про дух».	2
4.	Способи подачі інформації та засоби маніпуляції 1. Способи маніпуляції в ЗМІ (навести приклади з газет, телебачення, інтернет видань) 2. Типи і методи пропаганди (навести приклади) 3. Форми, види і методи ведення інформаційних війн 4. Футурологічні концепції інформаційного суспільства	2
5.	Свобода чи детермінізм: сучасне розв'язання проблеми 1.Проблеми свободи і свободи волі (історико-філософська ретроспектива). 2.Детермінізм, індетермінізм, компатибілізм і лібертаріанізм як визначальні засади вирішення проблеми свободи волі. 3. Форми і види відповідальності. 4.Проблема свободи і відповідальності в екзистенціалізмі 5.Релігійні погляди на свободу волі.	3
6.	Принципи ухвалення моральнозважених рішень 1.Історичні витоки формування моралі. 2. Нормативна етика: Гедонізм	2

	• Утилітаризм • Ніцшеанство • Прагматизм 3. «Золоте» правило моральності і категоричний імператив І. Канта	
7.	Шляхи реалізації законності та справедливості в громадянському суспільстві 1. Правова свідомість та правова культура. 2. Поняття справедливості: моральний і правовий захист. 3. Справедливість і сучасні виклики.	2

Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет філософії. Проаналізуйте зміст лекції по філософії за посиланням: • випишіть основні поняття; • коротко, тезисно викореміть основні думки і свою позицію щодо них https://www.youtube.com/watch?v=jRQtCLLmaSA2	10
2	Філософія свідомості. Проаналізуйте на вибір якийсь із мисленнєвих експериментів у філософії свідомості (китайська кімната, чого не знала Мері, аргумент зомбі тощо) і викладіть свої висновки письмово в обсязі до 5 сторінок.	10
3	Знання як філософська проблема. Проаналізуйте мисленнєвий експеримент К.Поппера з його статті “Об’єктивне знання. Еволюційний підхід”. Встановіть, що нового Ви з’ясували стосовно проблеми об’єктивного і суб’єктивного знання, читаючи цю працю.	10
4	Довіра до інформації із зовнішніх джерел. Для кращого розуміння способів поширення інформації у суспільстві (серед ваших друзів та знайомих) пропонуємо трохи погратись – результати вашої гри опишіть у вигляді короткої аналітичної доповіді: https://ncase.me/crowds/uk.html	10
5	Свобода і відповідальність. Aggregate Freedom Score. Порівняння країн за рівнем свободи. Оберіть три будь-які країни з переліку (по одній – Free, Partly Free, Not Free): https://freedomhouse.org/countries/freedom-world/scores Порівняйте дані моніторингу (за 1-2 пунктами), зробіть висновок про те, чи забезпечено в цих країнах максимум щастя для якомога більшої кількості громадян.	10
6	Філософія моралі та цінностей. Зіграйте у гру (за вибором): https://www.philosophyexperiments.com/moralityplay/Default.aspx або https://www.moralmachine.net/ Чи погоджуєтесь ви з інтерпретацією Ваших результатів? (поясніть – чому) Які питання, на Вашу думку, є некоректними в тесті? Як би Ви вдосконалили цей тест?	10
7	Законність і справедливість. Сильні та слабкі сторони лібералізму. Співвідношення принципів законності та справедливості у професійній діяльності ІТ-спеціалістів.	9

Індивідуальні завдання та ІНДЗ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет філософії. - Еволюція предмету філософії від античності до сучасності. - Основні філософські парадигми: порівняльний аналіз. - Методи філософського дослідження: діалектика, аналітика, феноменологія. - Філософія та наука: межі та перетини предметів дослідження. - Філософія як систематичне мислення: значення та функції. - Предмет філософії у контексті східних та західних традицій. - Проблема об'єкта та суб'єкта у філософії. - Філософія як критика культури та суспільства. - Роль світогляду у формуванні предмету філософії. - Чи є філософія універсальною дисципліною? Порівняння з іншими науками.	3
2	Філософія свідомості. - Проблема свідомості у філософії Декарта. - Свідомість і мозок: філософські аспекти свідомості. - Теорія свідомості в контексті аналітичної філософії. - Інтенціональність як основна характеристика свідомості. - Феноменологія свідомості у працях Гуссерля. - Чи можлива штучна свідомість? Етичні та філософські аспекти. - Свідомість та самосвідомість: проблема ідентичності. - Свідомість і несвідоме у філософії Фрейда та Юнга. - Міжсуб'єктивність: проблема комунікації свідомостей. - Свідомість та емоції: їх взаємозв'язок та вплив на поведінку.	3
3	Знання як філософська проблема. - Епістемологія: критика пізнання у філософії Канта. - Філософські підходи до проблеми обґрунтування знання. - Знання та віра: де проходить межа? - Проблема скептицизму у філософії. - Соціальна конструкція знання: роль суспільства у формуванні істини. - Чи існує об'єктивне знання? Реалізм vs антиреалізм. - Проблема джерел знання: раціоналізм та емпіризм. - Інтуїція як джерело знання: філософські аспекти. - Проблема істини у філософії: кореспондентна та когерентна теорії. - Знання в умовах постмодерну: відмова від великих наративів.	3
4	Довіра до інформації із зовнішніх джерел. - Критичне мислення як основа довіри до інформації. - Роль медіа у формуванні довіри до інформації. - Філософія медіа: проблема фейкових новин та постправди. - Соціальні мережі та довіра: чи можливо це? - Інформація і знання: філософія комунікації. - Проблема авторитету у філософії: кому можна довіряти? - Ризики цифрової епохи: як формувати довіру до інформації? - Скептицизм і довіра до інформації: межі розумного сумніву. - Довіра до інформації у суспільствах з обмеженою свободою слова. - Моральні аспекти довіри до інформації: відповідальність перед суспільством.	3
5	Свобода і відповідальність. - Свобода волі: філософські дилеми детермінізму та індетермінізму. - Свобода і моральний вибір у філософії екзистенціалізму. - Філософія права: співвідношення свободи і відповідальності. - Політична свобода і відповідальність у демократичному суспільстві.	3

	5. Чи може бути свобода без відповідальності? Етичні аспекти. 6. Індивідуальна свобода і соціальна відповідальність: конфлікт чи гармонія? 7. Свобода слова і відповідальність: філософія права на самовираження. 8. Свобода як самообмеження: парадокси у філософії Канта. 9. Відповідальність перед майбутніми поколіннями: етика сталого розвитку. 10. Свобода і відповідальність у філософії постмодернізму.	
6	<i>Філософія моралі та цінностей.</i> 1. Добродісність як основа моральної філософії Аристотеля. 2. Етичний релятивізм vs універсалізм: проблема моральних цінностей. 3. Критика морального імперативу у філософії Канта. 4. Мораль і утилітаризм: проблема максимізації щастя. 5. Етика добродісності: сучасні виклики та класичні підходи. 6. Моральний скептицизм: чи існують об'єктивні моральні цінності? 7. Моральна відповідальність у епоху глобальних викликів. 8. Мораль і право: їх співвідношення та конфлікти. 9. Релігія і мораль: чи можливі моральні цінності без релігії? 10. Постмодерністська критика моралі: чи існують справжні цінності?	3
7	<i>Законність і справедливість.</i> 1. Філософські основи справедливості: від Платона до Ролза. 2. Право і мораль: співвідношення та розмежування. 3. Справедливість як чесність: концепція Джона Ролза. 4. Законність і легітимність: філософський аналіз. 5. Закон і свобода: проблема їх співвідношення. 6. Справедливість у міжнародному праві: проблеми і перспективи. 7. Критика права у філософії марксизму: між законністю і справедливістю. 8. Чи завжди закон є справедливим? Філософія права і справедливості. 9. Верховенство права як основа справедливого суспільства. 10. Справедливість і нерівність: чи може закон забезпечити рівні можливості?	3

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни

Методи контролю:

- вербальні методи (лекція, дискусія, диспут, бесіда, консультація тощо);
- наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали тощо);
- інтерактивні методи (робота в малих групах, проблемно-пошуковий метод, ситуаційний аналіз, моделювання життєвих ситуацій, диспут);
- електронні засоби контролю (курс на платформі Мудл);
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

Засобами оцінювання виступають:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати;
- есе;
- створення інфографіки, інтелект-карти та словникової статті на задану тему;
- презентація на задану тему;
- доповідь на науковій конференції.

Перелік питань для самоконтролю й контролю навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни.

1. Сутність і структура світогляду
2. Історичні типи світогляду
3. Особливості філософського світогляду
4. Філософія і наука
5. Роль філософії у житті суспільства і особистості
6. Жорстка (hard) і м'яка (soft) проблеми свідомості
7. Субстанційний дуалізм Декарта
8. Фізикалізм і функціоналізм як альтернативні способи розв'язання проблеми свідомості
9. Свідомість, мозок і комп'ютери
10. Штучний інтелект vs свідомість
11. Сутнісні складники знання
12. Види і форми знання.
13. Проблема істини. Види істини
14. Основні концепції істини
15. Проблема генези науки: основні концепції
16. Сцієнтизм і антисцієнтизм
17. Диференціація та інтеграція наук
18. Класифікація методів в науці
19. Інформаційна революція: основні етапи становлення
20. Сутнісні риси інформаційного суспільства
21. Інформаційне середовище (інфосфера): види, підходи, функції
22. Інформаційна етика
23. Способи маніпуляції в ЗМІ
24. Типи і методи пропаганди
25. Форми, види і методи ведення інформаційних війн
26. Критичне мислення: ключові ознаки та якості
27. Футурологічні концепції інформаційного суспільства
28. Проблеми свободи і свободи волі
29. Детермінізм
30. Індетермінізм
31. Компатибілізм
32. Лібертаріанізм
33. Нейронауки про свободу волі.
34. Релігійні погляди на свободу волі.
35. Форми відповідальності
36. Аргументи за і проти моральної відповідальності
37. Проблема свободи і відповідальності в екзистенціалізмі
38. Історичні витоки формування моралі
39. Сутність і особливості моралі
40. Натуралістична концепція моралі
41. Релігійна концепція моралі
42. Соціологізаторські концепції моралі

43. Гедонізм
44. Утилітаризм
45. Кантіанство (категоріальний імператив)
46. Ніцшеанство
47. Прагматизм
48. Мета-етика, нормативна етика, прикладна етика
49. Біоетика
50. Економічна етика
51. Гуманістична етика
52. Форми існування права: норма, правило, закон.
53. Закон і законність у філософських концепціях
54. Природне і позитивне право
55. Ознаки і принципи законності
56. Легітимність і легальність влади
57. Поняття справедливості: історико-філософський контекст
58. Сучасні теорії справедливості:
59. Дистрибутивна справедливість за О. Хеффе,
60. Політична справедливість за Дж. Роулзом (Ролзом)
61. Справедливість і мораль за Ф. Гаском
62. Релігійні тлумачення справедливості
63. Глобалізація світу та ідеологія глобалізму
64. Римський клуб
65. Основні футурологічні концепції

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Критерії оцінювання: Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність засвоєння знань і набутих навичок на лекціях і семінарських заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність здобувача вищої освіти засвоювати філософські поняття й категорії, демонструвати навички критичного мислення, логічність і повноту викладу навчального матеріалу, творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на семінарських заняттях, рівень знань за результатами опитування на семінарських заняттях, самостійне опрацювання окремих питань і теми загалом, виконувати тестові завдання.

Схема нарахування балів за семінар:

5+5=10, де 5 б. – за усну відповідь і 5 б. – за тест.

Критерії оцінювання усної відповіді

5 балів – вичерпна відповідь на питання семінарського заняття, враховуючи доповнення, постановку запитань, участь у дискусії. Студенти виявляють всебічне, систематичне й глибоке знання матеріалу, глибоко засвоїли основну й додаткову літературу з теми, рекомендовану планом. Доповідають упевнено, не прив'язані до конспекту. Відповіді вирізняються багатством і точністю використаних термінів. Матеріал викладається послідовно й логічно. У розумінні та викладі навчального матеріалу студенти виявляють науковий підхід і творчі здібності. Після завершення доповіді

відповідають на питання викладача та одногрупників. (При цьому викладач має право поставити до трьох коротких питань за темою семінарського заняття загалом, а не лише з питання, яке висвітлював студент).

4 бали – студенти виявляють досить повні знання матеріалу, не припускаються у відповідях суттєвих неточностей, засвоїли основну літературу, рекомендовану планом. Дають відповіді на питання викладача та одногрупників. Доволі часто звертаються до конспекту.

3 бали – студенти виявляють знання матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і роботи за спеціальністю. Доповідачі прикуті до конспекту, припускаються помилок. Матеріал не повно розкриває проблему. Відповідають на поставлені запитання з помилками, однак спроможні зі сторонньою допомогою виправити їх.

2 бал – студенти відповідають, читаючи з ксерокопії, без допомоги якої у матеріалі орієнтуються слабо, допускають принципові помилки. Матеріал не розкриває проблему або розкриває проблему поверхово, фрагментарно. На запитання викладача та студентів відповіді не можуть.

1 бал – мінімально можлива для оцінювання участь у роботі семінару.

0 балів – відповіді немає або вона зовсім не розкриває сутності питання.

Критерії оцінювання тесту

5 балів – правильно відповісти на 5 питань тесту.

4 бали – правильно відповісти на 4 питання тесту.

3 бали – правильно відповісти на 3 питання тесту.

2 бал – правильно відповісти на 2 питання тесту.

1 бал – правильно відповісти на 1 питання тесту.

0 балів – не прийняти участь у тестуванні або не дати відповіді на жодне з питань.

Критерії оцінювання результатів навчання з дисципліни «Філософія»

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у формі тестів або за екзаменаційними білетами.

Тестові завдання містять 40 питань, завдань на відповідність тощо. Максимальна кількість балів, яка може бути нарахована за тестові завдання – 40 балів.

Екзаменаційний білет складається з 3-х питань. Відповіді на перше і друге питання з білету оцінюються за шкалою від 1 до 14 балів. Відповідь на третє питання оцінюється за шкалою від 1 до 12 балів.

Отже, підсумковий результат іспиту розраховується за алгоритмом: $P1 + P2 + P3 = x$ балів (max 40 балів),

де $P1$ (max 14 балів), $P2$ (max 14 балів), $P3$ (max 12 балів).

На екзамені оцінюванню підлягають:

- володіння ключовими теоретичними знаннями про предмет і об'єкт дисципліни;
- здатність творчо мислити та синтезувати знання;
- уміння використовувати теоретичні знання для розв'язання практичних проблем.

Екзаменаційний білет містить 3 завдання.

Перші два завдання – це теоретичні питання, які оцінюються максимально в **14** балів кожне. **Третє завдання** – співбесіда за темою вказаною у білеті, що оцінюються

максимально в 12 балів. Відповідь на перше та друге питання білету оцінюється від **0** до **14** балів так:

10-14 балів – якщо студент / студентка надає повну, теоретично компетентну, доказову, інтелектуально повноцінну відповідь на запитання.

Студент / студентка висвітлює наукову інформацію з курсу комплексно, міркує предметно й аргументовано, належно демонструє загальні й фахові компетенції, здобуті під час вивчення дисципліни. Бачить і вміє прояснити актуальні контексти відповідних філософських ідей та концепцій.

Відповідь струнко структурована, логічно прозора, характеризується елементами евристичності та усвідомленням можливостей дослідницького застосування відповідних знань. Мовна культура екзаменованого / екзаменованої – на високому рівні.

8-9 балів – надаються, якщо студент / студентка дає загалом змістовну відповідь, доволі добре обізнаний (обізнана) із суттю питань, які висвітлює, однак часом демонструє переважання репродуктивного підходу до висвітлення засвоєних знань над творчо-евристичним. З основами першоджерельної літератури знайомий (знайома), але часом черпає знання про неї не безпосередньо з творів філософів, а з критичної та підруничкової літератури. Коректно викладає навчальний матеріал, але подекуди неточно його осмислює; має окремі огріхи мовної культури. Попри це засвідчує прагнення будувати відповідь самостійно та надалі ще глибше освоїти відповідний матеріал та мисленнєвий інструментарій.

5-7 балів – за відповідь, що є неповною, хоч і в загальних рисах розкриває базову інформацію з питання.

Знання наявні, але часто вони неточні, в деяких міркуваннях про складні філософські ідеї студент / студентка спотворює логіку їх розуміння. Бракує усвідомлення контекстуальних зв'язків відповідних вчень із соціальною та культурною реальністю. Наявні стилістичні й риторичні помилки у викладі матеріалу.

3-4 бали – в разі поверхової, відтворювальної, подекуди логічно хаотичної відповіді, однак з часткою предметних знань з питання.

Студент / студентка більшою мірою переповідає, але не аналізує навчальну й наукову інформацію; часом хибує проти істини при розкритті фактів та тлумаченні смислу висвітлюваних філософських ідей.

1-2 бали – відповідь дуже поверхова, безаргументативна.

Студент / студентка не знає основних фактів, термінів та визначень, не орієнтується у біографії філософів, наявні елементи знань з питання пов'язує між собою хаотично; не усвідомлює зв'язку філософської думки і соціальних та культурних її контекстів.

0 балів – відповідь відсутня.

Відповідь на *третє завдання* оцінюється аналогічним чином з корекцією -2 по першій та другій позиціям, -1 по третій, четвертій, п'ятій і -0 по шостій.

Зведені усні відповіді студентів на підсумковому контролі оцінюються за такою шкалою:

31-40 балів – високий (творчий) рівень навчальних досягнень студентки/студента характеризується засвоєнням не лише суттєвих ознак категорій і понять, а й розумінням їхніх зв'язків з іншими; знання узагальнені, системні, студентка/студент здатна/ий використовувати їх у нестандартних ситуаціях; у розумінні та викладі навчального матеріалу студентка/студент виявляє науковий підхід і творчі здібності, всебічне, систематичне й глибоке знання матеріалу.

Студентка/студент у практичній частині зовсім не допускає або допускає незначні/технічні помилки під час виконання завдань. Цим може бути аргументована варіація балів в межах коридору 31-40 балів.

20-30 балів – достатній (конструктивно-варіативний) рівень навчальних досягнень характеризується знанням суттєвих ознак понять і категорій, студентка/студент вільно оперує ними, тобто відтворює стандартний перелік відомостей про основні задачі логіки

та критичного мислення; вміє розв'язувати практичні завдання; однак знання не узагальнені, студентка/студент не вміє переносити їх і використовувати в інших ситуаціях в повному обсязі, при цьому виявляє досить повні знання матеріалу, не припускається у відповідях суттєвих неточностей, засвоїла/в основну літературу, рекомендовану навчальною програмою, іноді послуговується попередніми записами, дає повні відповіді на додаткові запитання викладача/ки.

Студентка/студент у практичній частині припускається помилок під час виконання завдань, але в цілому масив завдань правильно виконано в обсязі 50-75%, з допущенням не грубих помилок. Цим може бути аргументована варіація балів в межах коридору 20-30 балів.

10-19 балів – середній (репродуктивний) рівень навчальних досягнень: студентка/студент знає основні ознаки поняття чи категорії, здатна/ий відтворити основні відомості володіє елементарними вміннями навчальної діяльності, виявляє знання та вміння, достатні для подальшого навчання і роботи за спеціальністю; увага студентки/студента прикута до записів, зроблених під час підготовки до усної відповіді; студентка/студент припускається помилок, відповіді не повно розкривають проблеми та шляхи їхнього розв'язання; відповідає на додаткові поставлені запитання з помилками, однак спроможна/ий за допомогою екзаменатора/ки виправити їх.

Студентка/студент у практичній частині припускається значних помилок під час виконання завдань, правильно масив завдань виконано в обсязі 25-50 %. Цим може бути аргументована варіація балів в межах коридору 10-19 балів.

4-9 балів – низький (рецептивно-продуктивний) рівень навчальних досягнень характеризується дифузно-розсіяним уявленням про категорії та поняття, на основі яких студентка/студент відрізняє їх від інших; студентка/студент відповідає, читаючи зроблені під час підготовки до усної відповіді записи, без допомоги яких у матеріалі орієнтується слабо, допускає принципові помилки; відповідає на додаткові поставлені запитання тільки за допомогою підказок екзаменатора/ки, відповіді не розкривають сутність проблем, сформульованих у питаннях.

Студентка/студент у практичній частині припускається грубих помилок під час виконання завдань, правильно масив завдань виконано в обсязі 10-25%. Цим може бути аргументована варіація балів в межах коридору 4-9 балів.

0-3 балів – студентка/студент не розкриває сутність проблем, сформульованих у заліковому завданні, або торкається питань поверхово чи фрагментарно, не розкриваючи їх сутності. На додаткові запитання викладача/ки відповісти не може. Практичні завдання правильно виконані менше ніж на 10%

Загальна оцінка знань і вмінь студентки/студента виставляється за змістові та підсумковий модуль і не може перевищувати 100 балів.

Студент має право скласти підсумковий тест (40 балів), за умови виконання навчальної програми за модулями під час періоду теоретичного навчання.

Відповідно, на екзамені студенти можуть отримати одну з таких оцінок:

А / відмінно / 90-100 В повному обсязі володіють навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладають під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкривають зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому рекомендовану літературу. Студенти здатні виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

С-В / добре / 70-89 Достатньо повно володіють навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладають під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкривають зміст теоретичних питань та розв'язують практичні завдання, використовуючи при цьому рекомендовану літературу. Але при викладанні деяких питань

не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Студенти здатні виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

E-D / задовільно / 50-69 Загалом володіють навчальним матеріалом, викладають його основний зміст під час усних виступів та письмових робіт, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Студенти мають ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.

Fx / незадовільно / 35-49 Не в повному обсязі володіють навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладають його під час усних виступів та письмових робіт, недостатньо розкривають зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; невміння робити узагальнення, висновки.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Кількість балів за екзамен	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1 (40 балів)				Змістовий модуль 2 (30 балів)				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
—								

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Методи та освітні технології навчання:

- усне опитування;
- письмові навчальні та творчі завдання;
- тестування;
- формування глосарію;
- участь у диспуті.

Формами поточного контролю є усна чи письмова відповідь студента (есе, анотація, творча робота, глосарій, аналіз різних видів повідомлень (інтерв'ю, виступу у ЗМІ, наукової статті, доповіді тощо), підбір відео, аудіо та текстового матеріалу за визначеною темою, тестування в системі Електронного навчання ЧНУ (Мудл).

Політика академічної доброчесності

Політика курсу. При вивченні дисципліни необхідно спиратися на конспект лекцій, текстові, аудіо- та відео матеріали для самостійної роботи та підготовки до семінару, рекомендовану основну та допоміжну навчальну й наукову літературу. Обов'язковим є прочитання першоджерел та їх аналіз. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем навчальної дисципліни.

Політика щодо дедлайнів. Усі завдання, що передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються меншою кількістю балів (75% від можливої максимальної кількості балів за певний вид діяльності).

Високо оцінюється **прагнення студентів:**

- регулярно відвідувати заняття;
- плановірно та систематично засвоювати навчальний матеріал;
- активно працювати на практичних заняттях: брати участь в обговоренні дискусійних питань і кейсів;
- доповіді мають бути змістовними та самостійно підготовленими;
- повною мірою долучатися до активних форм навчання;
- виконувати завдання у встановлений термін;
- відпрацьовувати пропущені практичні заняття, виконуючи завдання в Мудлі;
- дотримання навчальної етики;
- обов'язковою вимогою є дотримання норм академічної доброчесності.

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та/ або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Андрущенко В. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посіб. / В. Андрущенко, Г.Волинка, Н. Мозгова та ін.;[за ред. Г. Волинки]. К. : Каравела, 2016. 368 с.
2. Відповідальність у праві: філософія, історія, теорія: монографія / за заг.ред. І. Безклубого. К.: Грамота, 2014.
3. Ворбертон Н. Коротка історія філософії. К.: Наш формат, 2023. 224 с.
4. Козьмук Я.Р. Філософія: навч. посібник / Я.Р. Козьмук, О.М. Задубрівська. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012.
5. Паттон М, Кеннон К. Філософія., 2017. К: РІДНА МОВА. 176 с.
6. Філософія: методичні рекомендації до семінарських занять для ЗВО / укл.: І.Р.Григорків-Коротчук. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2023. 76 с.
7. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
8. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. 2-ге вид., стер. К. : Знання, 2012. 621 с.
9. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: Підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784 с.
10. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. Вид. друге. К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2019. 536 с.

Допоміжна

1. Батлер-Боудон Т. 50 видатних творів. Філософія. / Пер з англ. К.: Вид.група КМ-БУКС, 2019. 456 с.
2. Габермас Ю. На хвилі думок. *Філософія права і загальна теорія права: науковий журнал: додаток до юридичного журналу «Право України»*. К., 2014. № 1/2. С. 486-493.
3. Головченко О. Справедливість як фундаментальний принцип права у практичній площині. «ВІСЬ». № 20, 2012.
4. Джеймисон Ф. Постмодернізм, або Логіка культури пізнього капіталізму. К, 2008.
5. Кант І. Критика практичного розуму [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua].
6. Кант І. Пролегомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука / пер. з нім. Віталій Терлецький. Харків: Фоліо, 2018. 288 с.
7. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
8. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття: монографія. Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 260 с.
9. Свендсен Ларс. Філософія свободи. Львів, К. : Ніка-Центр, 2016. 336 с.
10. Сломан Ст., Фернбах Ф. Ілюзія знання. Чому ми ніколи не думаємо на самоті / [пер. М.Лузіна]. Yakaboo Publishing. 2018. 344 с.
11. Чернишов Д. Як люди думають. Дніпро : Моноліт, 2019. 272 с.

8. Інформаційні ресурси

1. <http://lib.onu.edu.ua/> Бібліотека ОНУ ім. І.І.Мечникова.
2. <http://www.ognb.odessa.ua/> Бібліотека Одеського університету.
3. <http://www.nbuv.gov.ua/> Бібліотека ім. В.Вернадського.
4. <http://lib-gw.univ.kiev.ua/> Бібліотека ім. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

5. <http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії НАН України імені Григорія Сковороди.
6. <http://www.philosof.onu.edu.ua/> Сайт Філософського факультету ОНУ ім. І.І.Мечникова.
7. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html> Найвидатніші філософи світу та України.
8. <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua> Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf